

22.02.2018

Julkinen

Kokoustiedot

Aika 22.02.2018 torstai klo 15:00 - 16:45

Paikka Valtuustotalo, lautakuntien kokoushuone (Suokatu 42)

Lisätietoja

Saapuvilla olleet jäsenet

Sakari Pääkkö, puheenjohtaja
Matti Venäläinen, varapuheenjohtaja
Tuula Niskanen
Kati Seppälä
Anu Vartiainen
Samuli Voutila

Muut saapuvilla olleet

Kaisu Matinniemi, joukkoliikennepäällikkö	esittelijä
Veera Willman	kaupunginhallituksen edustaja
Seppo Kiiski	Siilinjärven kunnanhallituksen edustaja
Pekka Kauhanen	Siilinjärven kunnan talouspäällikkö
Hanna Väätäinen, suunnitteluinsinööri	klo 15:05 - 15:40
Minna Halme, viestintä- ja hallintosihteeri	klo 15:55 - 16:35
Seija Pasanen, joukkoliikenneinsinööri	pöytäkirjanpitäjä

Asiat 10 - 20 §

22.02.2018

Julkinen

Allekirjoitukset

Sakari Pääkkö
puheenjohtaja

Seija Pasanen
pöytäkirjanpitäjä

Pöytäkirjan tarkastus

Kuopion kaupungin kaupunkiympäristön palvelualueella (Suokatu 42),
22.2.2018

Samuli Voutila

Tuula Niskanen

Pöytäkirja on ollut yleisesti nähtävänä

Tarkastettu pöytäkirja on yleisesti nähtävänä Kuopion kaupungin verkkosivuilla www.kuopio.fi/paatoksenteke 23.2.2018

Seija Pasanen
Pöytäkirjanpitäjä

22.02.2018

Julkinen

Muutoksenhakukiellot Kuntalain 136 §:n mukaan ei oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta voi tehdä §:ien 10 – 12 ja 15 – 20 osalta, koska päätökset koskevat vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Muutosta ei voi hakea valittamalla §:iin 13 ja 14, koska päätöksestä voidaan tehdä kuntalain 134 §:n 1 momentin mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus.

Oikaisuvaatimusohjeet ja valitusosoitukset

Pöytäkirjaan liitetään oikaisuvaatimusohjeet §:ien 13 ja 14 osalta

liite A

22.02.2018

Julkinen

Käsitellyt asiat

Nro	§	Liite/ viite*	Otsikko	Sivu
1	10 §		Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	5
2	11 §		Pöytäkirjantarkastajat	6
3	12 §		Kehittämishanke myyntirajapintojen avaamiseen	7
4	13 §	1	Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenteen maksuvyöhykeselvitys	9
5	14 §		Kuopion seudun joukkoliikenteen kuntakaasiliput	12
6	15 §		Edustajan nimeäminen joukkoliikenteen käyttövoimaselvityksen laatimistyön projektiryhmään	14
7	16 §	2	Kuopion toimivalta-alueen joukkoliikenteen yhdistelmäraportti 2017	16
8	17 §	3-4	Kuopion ja Siilinjärven yhteistoimintasopimuksen toteutuminen vuonna 2017	18
9	18 §		Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenteen asiakaspalautteet vuonna 2017	21
10	19 §		Muut asiat	23
11	20 §		Joukkoliikennelautakunnan tiedonannot 2018	24

Muutoksenhaku

13,14 §			Liite A Kuntalain mukainen oikaisuvaatimusohje / Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	25
---------	--	--	--	----

22.02.2018

10 §

10 §

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Päätösehdotus

Puheenjohtaja

Kokous todetaan laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös

Kokous todettiin laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Varsinaisista jäsenistä kokouksesta oli poissa Anna Partanen.

22.02.2018

11 §

11 §

Pöytäkirjantarkastajat

Päätösehdotus

Joukkoliikennepäällikkö

Valitaan pöytäkirjantarkastajat. Vuorossa ovat jäsenet Samuli Voutila ja Tuula Niskanen.

Päätös

Valittiin Samuli Voutila ja Tuula Niskanen.

Kehittämishanke myyntirajapintojen avaamiseen

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi Henkilökuljetusten järjestäminen

Uusi lainsäädäntö edellyttää joukkoliikenteen toimivaltaisia viranomaisia avaamaan myyntirajapintoja. Liikennevirasto on käynnistänyt keskisuurille ja pienille joukkoliikenteen toimivaltaisille viranomaisille kehittämishankkeen, jonka tarkoituksena on edistää matkaketjujen hankkimista yhdellä kerralla ja pilotoida Lippu-hankkeen tuloksia. Kehittämishankkeen suuruus on 500 000 euroa. Hankkeita voidaan tehdä ja avustusta hakea yhteistyössä useamman toimivaltaisen viranomaisen toimesta. Useamman viranomaisen yhteishankkeet ovat suositeltavia.

Kehittämishankkeet tulee toteuttaa vuoden 2018 aikana.

TVV Lippu- ja maksujärjestelmä Oy on kartoittanut keskisuurien ja pienien joukkoliikenteen viranomaisten halukkuutta osallistua yhteishankkeeseen. Kehittämishanke toteutetaan usean viranomaisen yhteistyönä ja Kehitystyössä tilaajina ovat pienet ja keskisuuret kaupungit: Jyväskylä, Joensuu, Kuopio, Rovaniemi, Kajaani, Lappeenranta, Kouvola, Hämeenlinna, Lahti, Mikkeli, Kotka, Salo ja Vaasa. Jyväskylä toimii projektin vetovastuullisena osapuolena. TVV lippu- ja maksujärjestelmä Oy toimii hankkeessa kaupunkien alihankkijana ja teknisestä toteutuksesta vastaavana tahona sekä koordinoi projektia ja eri kaupungeissa toteutettavia pilotteja. Projektin tavoitteena on toteuttaa pienille ja keskisuurille joukkoliikenneviranomaisille avoimen rajapinnan kokonaisuudet kattamaan laajasti Liikennekaaren vaatimukset sekä tarpeet avointen kumppaniverkostojen mukaiseen toimintaympäristöön. Varsinaisten rajapintatoteutusten lisäksi keskeisen osan projektista muodostaa taustajärjestelmän prosessien saattaminen tukemaan uudentyyppisiä palvelumalleja ja kumppanuuksia sekä sopimusrakenteita.

Kustannukset

Hankkeen kustannukset jaetaan osallistuvien kaupunkien kesken. Hankerahoitukseen hakua varten Kuopion omarahoituskustannuksiksi on arvioitu olevan teknisistä toteutuskustannuksista 23 000 €, oman työn osuus 12 500 €, sopimusmallien laadintaan 4 600 € sekä erillisiin hankintoihin 2 500 € eli omarahoitus osuus yhteensä 42 600 €.

Vaikutusten arviointi

Hankkeen tavoitteena on vastata toteutuksella sekä Liikennekaaren 1 että 2 vaiheen vaatimuksiin. Tavoitteena on lisäksi, että yhdellä rajapintamallilla toteutetaan tekninen yhteentoimivuus kaikkien kaupunkiviranomaisten kanssa. Hanke on siis yritysvaikutuksiltaan positiivinen.

Esitys

Esitän Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnalle, että Kuopio osallistuu yhteiseen kehittämishankkeeseen.

22.02.2018

12 §

Valmistelija
Hanna Väätäinen puh. +358 44 718 5318
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi

Lautakunta hyväksyy joukkoliikennepäällikön esityksen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenteen maksuvyöhykeselvitys

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi Henkilökuljetusten järjestäminen

Maksuvyöhykeselvitys

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenneohjelmassa 2025 tavoitteeksi on asetettu matkustajamäärien kasvattaminen 20 % eli 1,2 miljoonalla matkalla vuoteen 2025 mennessä. Tavoitetta tuetaan mm. lippujen kilpailukykyisellä hinnoittelulla. Joukkoliikenneohjelman jatkotyönä käynnistetyssä maksu-
vyöhykeselvityksessä on tutkittu eri vaihtoehtoja kilpailukykyiseen hinnoitte-
luun erityisesti Kuopion ja Siilinjärven välisessä kaupunkiliikenteessä (linjat 30–40).

Kuopion kaupunkiseudulla tehdään nykyisin reilut 6 miljoonaa matkaa vuosi-
sittain. Lipputulot ovat noin 9,0 miljoonaa euroa / vuosi (alv 0 %). Kuopio tu-
kee joukkoliikennettä noin 4,2 miljoonalla eurolla ja Siilinjärvi 0,9 miljoonalla
eurolla vuodessa. Valtionapua saadaan kaupunkiseudulle noin 1,0 miljoonaa
euroa vuodessa.

Maksuvyöhykkeet

Kuopion kaupunkiseudulla käytössä olevassa Waltti -lippujärjestelmässä lip-
pujen hinnoittelu perustuu neljään vyöhykkeeseen. A-vyöhykkeeseen kuuluu
Kuopion kaupunkiliikenteen alue ja B-vyöhykkeeseen Siilinjärven kaupunki-
liikenteen alue. Siilinjärven maaseutualueet ovat C-vyöhykkeellä ja Kuopion
maaseutualueet C- ja D-vyöhykkeillä.

Maksuvyöhykeselvityksen vaihtoehdot

Lippujen hinnoittelun ja vyöhykkeiden mahdollisten muutosten sekä kunta-
kohtaisen lisätuen kannalta katsottiin olennaiseksi tarkastella kaupunkiliiken-
teen linjojen 30–40 matkustamista. Waltin taustajärjestelmästä saatujen tie-
tojen perusteella tarkastelujen lähtöoletuksena on ollut, että ennen klo 13 ta-
pahtuvat nousut jakautuvat Kuopiolle 23 % ja Siilinjärvelle 77 %. Tarkastelus-
sa ei ole huomioitu koululaislippuja, Kelan tukemia opiskelijalippuja eikä
Matkahuollon lipuilla tehtyjä nousuja ja nousukorvauksia.

Työtä ohjannut ohjausryhmä valitsi tutkittavaksi neljä tarkasteluvaihtoehtoa,
jotka on esitelty alla.

Perusvaihtoehdossa kustannustason noususta puolet siirretään lippujen hin-
toihin. Siten vuoteen 2025 mennessä lippujen nimellishinnat nousevat, mutta
inflaation huomioivat reaali hinnat laskevat. Vuoden 2017 hintatasoon muun-
nettuna lipputulot toimivalta-alueella laskevat 4 %, nousut lisääntyvät 1,7 % ja
tuki kasvaa 6,4 %.

Vaihtoehdossa 1 nykyistä A-vyöhykettä laajennetaan Siilinjärvelle siten, että
kaupunkiliikenteen alue kuuluu kokonaisuudessaan A-vyöhykkeeseen. B-
vyöhyke jää virtuaalivyöhykkeeksi A- ja C-vyöhykkeiden väliin. Tässä vaihto-
ehdossa kokonaislipputulot laskevat 3,5 % ja matkustus kasvaa noin 40 000
nousulla/vuosi (7 %). Kuopion tuki kasvaa noin 70 000 euroa/vuosi ja Siilin-

22.02.2018

järven noin 210 000 euroa/vuosi. Muutoksessa matkat Siilinjärven maaseudulta sekä Kuopion Maaningalta, Nilsiästä ja Vehmersalmelta Siilinjärven keskusta kalliistuvat, koska matkoihin tulee yksi vyöhyke lisää. Vaihtoehto nostaa lippujen hintoja myös Kuopion toimivalta-alueen ulkopuolelta Siilinjärvelle.

Vaihtoehdossa 2A Kuopion ja Siilinjärven välisten sekä kaikkien muiden kahden vyöhykkeen matkojen lippujen hinnat alenevat 28 % ja kaikkien vyöhykkeiden sisäiset matkat ovat samanhintaisia nykyisen A- ja B-vyöhykkeen sisäisten matkojen hintojen kanssa. Kokonaislipputulot laskevat 2,4 % ja matkustus kasvaa 30 000 nousulla/vuosi. Kuopion tuki kasvaa noin 50 000 euroa/vuosi ja Siilinjärven 140 000 euroa/vuosi.

Vaihtoehdossa 2B Kuopion ja Siilinjärven välisten sekä kaikkien muiden kahden vyöhykkeen matkojen hinnat alenevat 18 % ja D-vyöhykkeen sisäisten matkojen hinnat alennetaan C-vyöhykkeen sisäisten matkojen hintaisiksi. Kokonaislipputulot laskevat 1,5 % ja matkustus kasvaa 20 000 nousulla/vuosi. Kuopion tuki kasvaa noin 30 000 euroa/vuosi ja Siilinjärven 90 000 euroa/vuosi.

Ohjausryhmän suositus

Ohjausryhmän suosituksena on, että tässä vaiheessa ei maksuvyöhykkeisiin tehdä muutoksia ja lippujen hintoja tarkistetaan liikennöintikustannusten kasvun mukaisesti.

Ohjausryhmän Siilinjärven edustaja esitti eriävän mielipiteensä. Siilinjärven tavoite on A-vyöhykkeen laajentaminen tai lippujen hintojen alentaminen vaihtoehdon 2A tai 2B mukaisesti. Tavoitteen toteutuminen edellyttää kuntien lisätukea joukkoliikenteelle vaihtoehdosta riippuen 120 000–300 000 euroa/vuosi, kun otetaan lipputulojen vähenemisen lisäksi huomioon matkustajamäärän kasvusta syntyvä tarve liikenteen lisäämiselle.

Kuntakausionlippu

Waltti-järjestelmässä on mahdollista perustaa ja myydä kuntakausionlippuja. Kuntakausionlipun asiakashinta voidaan hinnoitella nykyistä alhaisemmaksi. Kuntakausionlippu on aina henkilökohtainen ja sitä myydään vain sovittun tai sovittujen kunnan asukkaille. Joukkoliikenneyksikkö selvittää yhteistyössä LMJ:n kanssa kuntalaisuuden tarkistamista. Kuntakausionlippu voi olla 30 päivää, 90 päivää, 180 päivää tai vuoden pituinen kausilippu. Kuntakausionlippu voisi olla yksi vaihtoehto myydä siilinjärveläisille lippuja edullisempaan asiakashintaan. Näin Siilinjärven kunnan tuki kohdentuisi täysin siilinjärveläisille. Kuopion kaupunki laskuttaisi lippujen hinnan erotuksen Siilinjärven kunnalta toteutuneiden myyntien mukaisesti. Kuntakausionlippuja on tällä hetkellä Ely-keskuksien lippuvalikoimissa.

Vaikutukset

Kaikissa maksuvyöhykeselvityksen vaihtoehdoissa Kuopion kaupungin ja Siilinjärven kunnan joukkoliikenteeseen osoittama tuki kasvaa. Selvityksessä ei ole huomioitu koululaislippuja eikä Kelan koulumatkatuetta lippuja. Näin ollen lipputulomenetys on maksuvyöhykeselvityksessä arvioitua suurempi. Lippujen hinnan alentaminen aiheuttaa matkustajamäärien kasvun ja sitä kautta liikenteen lisävuoroja tilaamista joudutaan tarkastelemaan. Alueiden kasvun myötä kasvaviin joukkoliikenteen kustannuksiin on myös tulevaisuudessa varauduttava.

Waltti- lippujärjestelmä ja nykyiset vyöhykkeet on ollut Kuopion seudun joukkoliikenteessä käytössä kesästä 2015. Alun muutoksen jälkeen, asiakaspalautetta liittyen vyöhykkeisiin ja maksuihin on tullut yksittäisiä. Siilinjärven

22.02.2018

Vuorela / Toivala- alueilta on tullut joitakin palautteita lippujen hintojen tarkistamisesta. Muutoin palautteet ovat liittyneet opiskelijalippujen hintoihin maaseutuvyöhykkeille, joihin on tulossa muutos vuoden 2018 alussa. Walttiin ja vyöhykepohjaiseen hinnoitteluun siirtyminen on ollut iso muutos. Lipunmyynnissä ja joukkoliikenneyksikössä on tehty pitkäjänteistä neuvontatyötä asiakkaille vyöhykkeisiin ja lippuihin liittyen. Jos maksuvyöhykkeitä muutetaan, tämä neuvontatyö ja asiakkaiden hämmennys muuttuneesta järjestelmästä alkaa uudelleen.

Mikäli päädytään tarjoamaan siilinjärveläisille kuntakaasilippua, kustannukset ja tuki voidaan kohdentaa siilinjärveläisille. Kuntakaasilipun hinnoittelu ja lippuun liittyvät ehdot tuodaan joukkoliikennelautakunnan käsittelyyn.

Asiaa on käsitelty kaupunginhallituksen kokouksessa 5.2.2018.

Esitys

Esitän, että joukkoliikennelautakunta hyväksyy maksuvyöhykeselvityksen ohjausryhmän tekemän ehdotuksen mukaisesti. Työssäkäyntialueen kaupunkiliikenteessä asetetaan yhteiseksi tavoitteeksi yksi yhteinen maksuvyöhyke vuonna 2022. Ennen päätöstä yhdistämisestä asiasta laaditaan selvitys.

Kuntakaasilipun käyttöönottamisesta tehdään erillinen päätös.

Liitteet

- 1 5128/2017 Maksuvyöhykeselvitysluonnos (ei jaeta, julkaistaan internetissä)

Valmistelija

Hanna Väätäinen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 5318

Päätösehdotus

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi

Lautakunta hyväksyy joukkoliikennepäällikön esityksen.

Päätös

Merkitään, että Hanna Väätäinen esitteli asiaa.

Esittelijä täydensi esitystään siten, että asiasta tehdään uusi selvitys ennen vuotta 2022 ja sen perusteella tehdään päätös asiasta.

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Kuopion seudun joukkoliikenteen kuntakausionliput

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi Henkilökuljetusten järjestäminen

Kuopion seudun joukkoliikenteessä on maksuvyöhykeselvityksen yhteydessä tullut esille myös vaihtoehdoksi ottaa käyttöön Waltti – lippu- ja maksujärjestelmässä kuntakausionliput. Maksuvyöhykeselvityksen yhtenä lähtökohtana oli tutkia Kuopion ja Siilinjärven välistä matkustusta ja tarjota yhteysvälille edullisempia lippuja. Selvityksessä tutkittiin kolmea vaihtoehtoa muuttamalla nykyisiä maksuvyöhykkeitä. Ohjausryhmän kanta selvitykseen oli, että maksuvyöhykkeet säilytettäisiin nykyisellään.

Waltti – lippu- ja maksujärjestelmä mahdollistaa teknisesti lisätä lippuvalikoimaan kuntakausionlippuja. Näitä lippuja kunnat voivat tukea haluamallaan tavalla. Siilinjärven kunta haluaa tarjota asukkailleen edullisempaa matkustusta Siilinjärven ja Kuopion välillä. Kuntakausionlippu voisi olla yksi vaihtoehto. Lippu voidaan hinnoitella Siilinjärven kunnan määrittämällä tavalla ja lipun hinnan erotus laskutetaan Siilinjärven kunnalta. Kuntakausionlippuja myytäisiin vain siilinjärveläisille ja kuntalaisuus tarkistetaan Waltti-järjestelmästä aina lipun oston yhteydessä. Kuntalaisuuden tarkistaminen ei ole mahdollista tällä hetkellä, mutta asiaa selvitetään. Kuntakausionliput ovat omia lipputuotteitaan, joten niiden myynnit ja käytöt kirjautuvat raporteille.

Kuntakausionliput ja asiakasryhmät

Siilinjärven kuntakausionliput esitetään käyttöön otettavaksi alla olevassa taulukossa esitetyille asiakasryhmille ja taulukossa esitetyin hinnoin.

Kuntakausionlipun voimassa olo	Aikuinen, €	Lapsi, €	Nuoriso, €
3 kk	210	105	150
6 kk	378	192	264
12 kk	636	324	444

Lipun erityisehdot

Lippuun ovat oikeutettu kaikki siilinjärveläiset. Lippuja voidaan lunastaa takaisin vain erityisestä syystä. Takaisinlunastuksia tehdään vain valtuustotalolla. Lipulta voidaan hyvittää sen laskennallinen arvo takaisinlunastushetkellä pitkäaikaisen sairauden, menehtymisen tai paikkakunnalta muuton vuoksi. Asiakkaan tai lähiomaisen on todistettava lipun käytön estyminen esim. lääkärintodistuksella tai muuttoilmoituksella. Lippu on mahdollista ostaa edullisempaan hintaan siilinjärveläisten vain A-B -vyöhykkeille. Muille kahden vyöhykkeen matkoille asiakkaat ostavat kausilipun vahvistettuun hintaan. Voimassa olevat hinnat kahden vyöhykkeen 30 päivän kausilipuilla ovat aikuisille 88 €, nuorille 62 € ja lapsille 44 €.

22.02.2018

- Vaikutusten arviointi**   Esitetty kuntakaasilippujen käyttöönotto lisää joukkoliikenteen käyttöä sekä tukee työntekijöiden ja opiskelijoiden matkustusta. Siilinjärven kunta tukee kuntakaasilipuilla asukkaidensa joukkoliikenteen käyttöä. Kuntakaasilippujen käyttö lisää Siilinjärven kunnan joukkoliikenteen tukiosuutta. Kuntakaasilipuilla ei ole vaikutusta Kela-koulumatkatuetuun lippuun.
- Waltti – lippu- ja maksujärjestelmään siirryttäessä lähtökohtana oli pitää lippuvalikoima yksinkertaisena. Tämä on asiakkaalle ja lipunmyyntipisteille helppompaa. Lipun lisääminen lippuvalikoimiin monimutkaistaa lippuvalikoimaan. Oletettavaa on, että myös kuopiolaiset asiakkaat tahtoisivat ostaa edullisemmän lipun. Vaikka pendelöinti on suurempaa Siilinjärveltä Kuopioon, on matkustusta myös Kuopiosta Siilinjärvelle. Uusi lippu omine erityisehtoineen, vaatii lisää tarkkuutta lipunmyyntipisteissä. Oletettavaa on, että korjausten ja hyvityksien määrä kasvaa.
- Eri hinnoittelu siilinjärveläisille voi aiheuttaa myös hämmästyksiä. Hinnoittelu tukee Kuopiossa työssäkäyntiä ja asiointia, mutta ei esimerkiksi siilinjärveläistä, joka asuu C-vyöhykkeellä ja käy töissä Siilinjärvellä.
- Esitys**   Esitän, että Kuopion seudun joukkoliikennelautakunta hyväksyy Waltin lippuvalikoimaan Siilinjärven kuntakaasiliput käyttöön otettavaksi edellä selostetuilla periaatteilla. Kuntakaasilippujen myynti aloitetaan 1.4.2018 edellyttäen, että kuntalaisuus on tarkistettavissa. Siilinjärven kunta vastaa kuntakaasilipun kustannuksista. Kuntakaasilipun myyntimääriä ja sen vaikutuksia matkustajamääriin tarkastellaan vuosittain. Lisäksi esitän, että matkakortti- ja matkustusehdot voidaan päivittää kuntakaasilipun ja takaisinlunastusehtojen osalta kansliatoimenpitein.
- Valmistelija
Hanna Väätäinen   puh. +358 44 718 5318
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi
- Päätösehdotus**   Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi
- Lautakunta hyväksyy joukkoliikennepäällikön esityksen.
- Päätös**   Merkitään, että Hanna Väätäinen esitteli asiaa.
- Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Edustajan nimeäminen joukkoliikenteen käyttövoimaselvityksen laatimistyön projekti-ryhmään

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi Henkilökuljetusten järjestäminen

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenneohjelma 2025 hyväksyttiin tavoitteellisena ohjelmalla joukkoliikenteen kehittämistyölle Kuopion kaupunginhallituksessa 22.5.2017 (172 §). Ohjelman mukaan Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenteessä päätavoitteena on, että joukkoliikenne on vuonna 2025 helppokäyttöistä, ympäristöystävällistä ja sujuvaa. Yksi toimenpide päätavoitteen saavuttamiseksi on siirtyminen sähköiseen ja muutoin nykyistä vähäpäästöisempään joukkoliikenteeseen kaupunkiliikennealueella asteittain vuodesta 2022 alkaen.

Kaupunkirakennelautakunta piti ohjelmasta antamassaan lausunnossa tärkeänä selvittää sähkön lisäksi muiden ympäristöystävällisten käyttövoimien (mm. liikennebiokaasun) mahdollisuudet alueella. Lausunnossa katsottiin sähköautot potentiaalisina kaupunkiliikenteessä, mutta biokaasua pidettiin tulevaisuuden ratkaisuna maaseutuliikenteessä.

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta päätti 24.11.2017, että käyttövoimaselvityksen laatiminen käynnistetään alkuvuodesta 2018 ja, että selvitys tehdään yhteistyössä Jyväskylän kaupungin kanssa jakaen kustannukset tasan.

Työn ohjaamista varten on tarkoituksenmukaista muodostaa projektiryhmä. Projektiryhmään tulisi saada viranhaltijoiden ja asiantuntijoiden lisäksi edustajia päättäjistä, koska käyttövoimalinjauksilla on suuri merkitys joukkoliikenteen lisäksi koko kaupunkiympäristölle pitkälle tulevaisuuteen. Projektiryhmän viranhaltija- ja asiantuntijajäsenet olisivat joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi (varalla joukkoliikenneinsinööri Seija Pasanen), joukkoliikenneinsinööri Antti Tirkkonen (varalla joukkoliikenneinsinööri Tero Myyryläinen), Siilinjärven joukkoliikenteen yhdyshenkilö Pekka Kauhanen sekä Tapio Kettunen (varalla Minna Kuuluvainen) alueellisista ympäristönsuojelupalveluista.

Projektiryhmä kokoontuisi työn aikana kerran kuukaudessa. Koska Jyväskylä on mukana hankkeessa, voidaan kokoukset pitää aloituskokousta lukuun ottamatta video- tai Lync-kokouksina. Kokouksia voidaan pitää em. useampia, jos niille on tarvetta. Tavoitteena on saada työ valmiiksi elokuun 2018 loppuun mennessä.

Jyväskylä nimeää omat edustajansa projektiryhmään.

22.02.2018

Esitys

Esitän, että joukkoliikennelautakunta

- hyväksyy edellä mainitut viranhaltija- ja asiantuntijajäsenet joukkoliikenteen käyttövoimaselvityksen laatimistyön projektiryhmään
- nimeää edustajansa projektiryhmään
- esittää edelleen kaupunginhallitukselle, että se nimeää niin halutessaan edustajansa projektiryhmään.

Valmistelija

Seija Pasanen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 5424

Päätösehdotus

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi

Lautakunta hyväksyy joukkoliikennepäällikön esityksen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Joukkoliikennelautakunta nimesi edustajakseen projektiryhmään puheenjohtaja Sakari Pääkön (varalle Samuli Voutila) sekä Pekka Kauhasen varajäseneksi Siilinjärven kunnanhallituksen edustajan Seppo Kiisken.

Kuopion toimivalta-alueen joukkoliikenteen yhdistelmäraportti 2017

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi Henkilökuljetusten järjestäminen

EU:n palvelusopimusasetus (1370/2007) velvoittaa toimivaltaisen viranomaisen julkaisemaan kerran vuodessa yhdistelmäraportin, jossa selostetaan sen toimivaltaan kuuluvat julkisen palvelun velvoitteet, valitut julkisen liikenteen harjoittajat sekä korvaukset, joita niille on maksettu, ja yksinoikeudet, joita niille on myönnetty korvauksena julkisen palvelun velvoitteen täyttämisestä.

Joukkoliikenteen lainsäädäntömuutosten jälkeen viranomaisen järjestämät joukkoliikennepalvelut toimivalta-alueella käynnistyivät 1.7.2014, josta alkaen lipputulot ovat tulleet kokonaisuudessaan viranomaiselle. Viranomaisen päättää lippujen asiakashinnat.

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta toimivaltaisena viranomaisena on asettanut alueellaan hintavelvoitteita, joita sopimusliikennettä ajavien liikenteenharjoittajien on noudatettava. Hintavelvoitteet kohdistuvat Oy Matkahuolto Ab:n seutulipuille, joille maksettiin lipputukea lipun todellisen hinnan ja viranomaisen päättämien asiakashintojen välisen erotuksen verran.

Liikennöintikorvauksia on maksettu liikenteenharjoittajille kilpailutettujen liikennöintisopimusten mukaisesti. Voimassaolevat kannusteurakkasopimukset antavat liikenteenharjoittajille yksinoikeuden sopimuksen mukaiseen liikenteeseen.

Yhdistelmäraportti sisältää asetuksen mukaiset tiedot ajalta 1.1. - 31.12.2017.

Vaikutusten arviointi -

Esitys

Esitän joukkoliikennelautakunnalle, että se hyväksyy Kuopion toimivalta-alueen yhdistelmäraportin 2017 julkaistavaksi Kuopion kaupungin ja Siilinjärven kunnan internetsivuilla.

Liitteet

2 1465/2018 Yhdistelmäraportti 2017

Valmistelija
Seija Pasanen
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 5424

22.02.2018

Päätösehdotus

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi

Lautakunta hyväksyy joukkoliikennepäällikön esityksen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Kuopion ja Siilinjärven yhteistoimintasopimuksen toteutuminen vuonna 2017

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi Henkilökuljetusten järjestäminen

Kuopion kaupunginvaltuusto ja Siilinjärven kunnanvaltuusto hyväksyivät 13.6.2011 yhteistoimintasopimuksen (liitteenä), jossa sovittiin joukkoliikenteen viranomaistehtävien hoitamisesta Kuopion ja Siilinjärven yhteisellä toimivalta-alueella 1.1.2012 alkaen. Sopimuksen mukaan lakisääteisten viranomaistehtävien ja muiden yhdessä sovittujen joukkoliikenteen kehittämistehtävien hoitamisessa vastuukuntana on Kuopion kaupunki.

Sopimuksen seuranta

Sopimuksen kohdan 6 mukaan sopimuksen toteutumista seurataan kerran vuodessa pidettävässä arviointikokouksessa, jonka Kuopion kaupunkiympäristön suunnittelupalvelujen joukkoliikenneyksikkö järjestää.

Arviointikokous vuoden 2017 toiminnasta pidettiin 25.1.2018. Kokoukseen osallistuivat joukkoliikennelautakunnan puheenjohtaja, joukkoliikennedyshenkilö Siilinjärveltä etäyhteydellä osan aikaa sekä joukkoliikenneyksiköstä joukkoliikennepäällikkö ja joukkoliikenneinsinööri.

Muistio kokouksesta on esityslistan liitteenä.

Yhteistoiminnan tavoitteet, yleiset periaatteet ja viranomaistehtävät

Yhteistoiminnan tavoitteena on toteuttaa kuntarajat ylittävää yhteistyötä joukkoliikenteen järjestämisessä joukkoliikennelain mukaisesti sekä kehittää ja koordinoida seudullista joukkoliikennettä ja kuntien henkilökuljetuksia siten, että palvelutaso paranee ja palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti ja edullisesti.

Yhteistoiminta on ollut sopimuksen periaatteiden mukaista. Toiminnassa on noudatettu Kuopion kaupungin hallintosääntöä ja kaupunkiympäristön palvelualueen toimintasääntöä. Joukkoliikenneyksikön henkilöresurssit vahvistuivat syyskuun alussa yhdellä joukkoliikenneinsinöörillä.

Kuopion ja Siilinjärven kaupunkiliikenteen matkustajamäärässä ylitettiin kuuden miljoonan raja. Kasvua edelliseen vuoteen oli 9,5 %. Tarjonta vastaa pääosin kysyntää, mutta lisätarjonnalle mm. Saaristokaupungissa on selkeä tarve. Marraskuussa toteutetussa asiakastytyväisyyskyselyssä seudun joukkoliikenne sai yleisarvosanaksi 4,01 (maksimi 5 pistettä). Haastatelluista 84 % antoi yleisarvosanaksi melko tai erittäin hyvän. Tulosta voidaan pitää erinomaisena.

Maaseutuliikenne toimi suunnitellun mukaisesti ja matkustajamäärä kasvoi 2,9 %. Haminalahti - Kaislastenlahti - Hirvilahti -alueen liikenne kilpailutettiin alkuvuodesta ja sopimuskausi alkoi kesäkauden alussa.

22.02.2018

Kilpailun kautta uudet sopimuskaudet käynnistyivät myös Kuopion ja Siilinjärven palveluliikenteissä, Kuopion alueen vammaispalvelu- ja sosiaalihuoltolain mukaisissa kuljetuksissa sekä kummankin kunnan koulujen erilliskuljetuksissa. Pohjois-Savon matkojenyhdistelykeskus muutti loppuvuodesta IS-Hankinnan tiloihin Viestikadulle ensiaskeleena koko toiminnan mahdollisesta siirtymisestä IS-Hankintaan.

Waltti -lippu- ja maksujärjestelmän raportointi kehittyi siinä määrin, että Kuopion ja Siilinjärven yhteisen liikenteen kustannusten ja lipputulosten ja kosuhteet saatiin tarkistettua aikaisempaa paremmin toteutunutta vastaaviksi. Uusina lippuina otettiin käyttöön mobiiliset kerta- ja vuorokausiliput ja opiskelijalipun käyttöä laajennettiin C- ja D-vyöhykkeille.

Yhteiset toimitukset

Joukkoliikennelautakunta vaihtui kesäkuun alussa, kun edellisen lautakunnan toimikausi päättyi toukokuun lopussa. Esittelijänä kokouksissa toimi joukkoliikennepäällikkö.

Lautakunta kokoontui yhdeksän kertaa, ja päätöspykälää syntyi 76.

Talous ja kustannusten jako

Viranomaistoiminnasta syntyi vuonna 2017 kustannuksia noin 868 485 €, joka oli 32 % edellistä vuotta enemmän. Eniten kustannuksia kasvattivat palkkakulut ja Waltti -järjestelmän ylläpito, josta syntyi ylläpitokustannuksia viranomaiselle ensimmäistä kertaa koko vuoden osalta. Kustannukset jaettiin sopimuksen mukaisesti asukaslukujen suhteessa, ja laskutus hoidettiin neljännesvuosittain.

Harkinnanvaraista joukkoliikenteen valtionapua saatiin 1,05 miljoonaa euroa, joka oli 5 % vähemmän kuin edellisenä vuonna valtion joukkoliikennerahoitukseen vähentymisen vuoksi. Valtionapu jaettiin liikenteen järjestämisen nettokustannusten suhteessa, Kuopiolle 821 182 € ja Siilinjärvelle 144 876 €. Valtionavusta 83 942 € kohdistui kaupunkiliikenteeseen integroidulle palveluliikenteelle.

Hintavelvoitteiden kustannuksista sekä kuntien sisäisen liikenteen ostokustannuksista kumpikin kunta on sopimuksen mukaisesti vastannut osaltaan. Yhteisten liikenteiden kustannukset ja lipputulot jaettiin matkustuksen suhteessa lautakunnan hyväksymien %-osuuksien suhteessa. Liikennöintikustannusten ja lipputulosten jakosuhteita tarkistettiin loppuvuodesta 2017. Joukkoliikennelautakunta hyväksyi uudet jakosuhteet 25.1.2018. Koko vuoden 2017 laskutusta korjattiin uusien jakosuhteiden mukaisesti.

Sopimuksen mukaan alustava talousarvio toimitetaan jäsenkunnille 30.9. mennessä, jotta sopijakunnilla on mahdollisuus esityksen tekemiseen yhteistoiminnan tavoitteista ja rahoituksesta. Hyväksytty talousarvio toimitetaan jäsenkunnille 15.1. mennessä. Talousarviolla turvataan yhteistoiminnan hoitaminen.

Kuopion ja Siilinjärven joukkoliikenteen vuoden 2018 talousarvioesitykset joukkoliikennelautakunta hyväksyi osaltaan 25.10.2017, ja hyväksytty talousarvio jaettiin lautakunnalle 25.1.2018.

22.02.2018

17 §

Neuvottelu- ja lausuntomenettely

Liikenteisiin esitetyistä muutoksista on neuvoteltu muiden kuntien, toimivaltaisten viranomaisten ja liikennöitsijöiden kanssa.

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenneohjelmasta 2025 pyydettiin lausuntoja laajasti. Linjastosuunnitelman tarkistuksesta pidettiin nettikysely sekä avoimia kuulemistilaisuuksia Kuopiossa ja Siilinjärvellä. Lisäksi sopimusliikennöitsijöitä kuultiin. Viisaan liikkumisen osahankkeita valmisteltiin vuorovaikutuksessa asukkaiden, opiskelijoiden, elinkeinoelämän edustajien sekä muiden yhteistyötahojen kanssa.

Vaikutusten arviointi -

Esitys

Esitän joukkoliikennelautakunnalle, että se hyväksyy vuoden 2017 Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenteen viranomaistoiminnan yhteistoimintasopimuksen mukaiseksi.

Liitteet

- 3 509/2018 Muistio 2018
- 4 509/2018 Yhteistoimintasopimus

Valmistelija

Seija Pasanen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 5424

Päätösehdotus

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi

Lautakunta hyväksyy joukkoliikennepäällikön esityksen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenteen asiakaspalautteet vuonna 2017

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi Henkilökuljetusten järjestäminen

Kuopion kaupungin palautepalvelun kautta on seurattu joukkoliikennepalautteita 1.7.2014 alkaen. Vuoden 2014 syksyn aikana palautteita tuli 735, mutta tällä hetkellä palautemäärä on tasaantunut 700 - 800 palautteeseen vuositasolla.

Palautepalvelun kautta tuli vuoden 2017 aikana 1305 palautetta, joista 938:lla oli lupa julkistaa. Lisäksi palautetta on voinut antaa suoraan liikennöitsijöille.

Kuopion kaupungin asiakaslupauksen mukaan palautteisiin vastataan viiden työpäivän sisällä. Joukkoliikennepalautteiden osalta vastausaika vuonna 2017 oli keskimäärin 2 päivää.

Palautteen luonne	vuosi 2017
kiitokset	5 %
kommentit	32 %
kysymykset	17 %
moitteet	32 %
toimenpide-ehdotukset	15 %

Reitit ja aikataulut (37 % kaikista palautteista)

Kuopio - Siilinjärvi -välisten linjojen aikataulussa pysymisestä sekä linja-autojen tukkoisuudesta on tullut paljon palautetta.

Linjan 31 aikatauluvarmuus on heikentynyt varsinkin Kuopion keskustan ja Matkuksen välillä, koska matkustajamäärät ovat kasvaneet ja suunnitellut ajoajat ovat käyneet riittämättömiksi muuttuneessa tilanteessa. Linjan matkustajamäärät ovat kasvaneet 25 % vuodesta 2015 vuoteen 2017. Linjalle 31 on lisätty lisäauto Kuopion keskustan ja Matkuksen välille keskustasta Matkukseen lähteville vuoroille 8:20, 14:20 ja 16:20 maanantai-perjantai -päiville ajalle 5.2. - 30.3.2018.

Linjan 35 iltapäivällä Harjamäestä lähtevien vuorojen aikatauluvarmuus on heikentynyt, koska matkustajamäärät ovat nousseet jopa 28 % tammikuusta 2017 tammikuuhun 2018. Linjan aikatauluja onkin syytä tarkistaa seuraaville aikataulukausille.

Suoraa vuoroyhteyttä on toivottu välille keskusta - Saaristokaupunki - Matkus. Matkus on joukkoliikenteen kannalta niin hankalassa paikassa, ettei siinä voi tarjota kaikilta alueilta suorita yhteyksiä.

Itsenäisyyspäivän järjestelyistä tuli palautetta. Itsenäisyyspäivänä Kuopion keskustassa oli useita katuja suljettuna Puolustusvoimien paraatin järjestelyi-

22.02.2018

den vuoksi tiistaina 5.12. klo 17 alkaen ja koko päivän keskiviikkona 6.12. Joukkoliikenne kulki poikkeusreittejä koko kyseisen ajan. Itsenäisyyspäivänä liikennöitiin sunnuntain aikataulujen mukaan, mutta liikkeellä oli 13 kpl lisä-autoja ennen paraattia ja paraatin jälkeen, joilla varustauduttiin normaalia suurempiin matkustajamääriin. Osa vuoroista jäi kokonaan ajamatta, koska keskustassa oli katuja suljettuna etukäteen ilmoitetuista tiedoista poiketen.

Linjoille 9 ja 16 on toivottu vuoroja keskustasta kahdeksaksi Jynkän koululle. Vuoroa hyödyntäisivät koululaiset sekä työssäkävijät.

Keilankannasta kaupunkiin aamulla tulevat vuorot täynnä. Myös iltapäivän palaavista vuoroista on tullut palautetta. Kyseisen välin liikennöintiin on otettu käyttöön lisäauto 8.1. alkaen.

Liput ja hinnat (13 % kaikista palautteista)

Waltti-lippu- ja maksujärjestelmään liittyviä palautteita tuli kaikkiaan 168 kappaletta. Suurimmaksi osaksi yhteydenotot koskivat nettilatausta. Palautteissa moitittiin myös mobiililipun maksutapalisää, joka 30.11.2017 tehdyn lautakunnan päätöksen mukaisesti siirtyi viranomaisen maksettavaksi vuoden 2018 alusta alkaen. Muutoksen myötä mobiililipun hinta on sama kuin linja-autosta ostetun kertalipun.

Verkkosivut ja sähköiset palvelut (12 % kaikista palautteista)

Käytössä olevasta reitti- ja aikatauluhakupalvelusta on tullut jonkin verran palautetta. Palaute on koskenut pääasiassa reittioppaan hakutoimintoja. On myös toivottu reaaliaikaista liikenteen seurantaa.

Syksyn 2017 aikana on asennettu seurantalaitteet kaupunkiliikenteen autoihin ja järjestelmä on nyt testivaiheessa. Keväällä 2018 on tarkoitus julkaista asiakkaille autojen sijainnit sekä reaaliaikaiset pysäkkiaikaennusteet, jotka tulevat näkymään mm. reittioppaassa ja pysäkinäytöillä.

Vaikutusten arviointi

-

Esitys

Esitän, että joukkoliikennelautakunta merkitsee asian tiedoksi.

Valmistelija

Outi Jalkala

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 5339

Päätösehdotus

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi

Lautakunta hyväksyy joukkoliikennepäällikön esityksen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

§ 19

Asianro 82/00.02.03/2018

Muut asiat

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi Henkilökuljetusten järjestäminen

Päätösehdotus

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi

Lautakunta käsittelee tarvittaessa muita asioita.

Päätös

1. Viestintä- ja hallintosihteeri Minna Halme esitteli vuoden 2018 markkinointisuunnitelmaa.
2. Keskusteltiin joukkoliikenteen kampanjamatkoista.
3. Keskusteltiin Kuopion seutulippusopimuksen irtisanomisesta.

§ 20

Asianro 105/00.02.03/2018

Joukkoliikennelautakunnan tiedonannot 2018

Viranhaltijapäätökset 15.1.2018 – 11.2.2018; ei viranhaltijapäätöksiä

1060/2018 Palvelusopimus Kuopion kaupungin perusopetuksen koulukuljetusten ja varhaiskasvatuksen erityisryhmien ja esiopetusoppilaiden kuljetusten järjestämisestä.

3092/2012 TVV lippu- ja maksujärjestelmä Oy:n osakassopimus 5.12.2017 (korvaa aiemman 17.5.2013 allekirjoitetun sopimuksen)

Päätösehdotus Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi

Lautakunta merkitsee asiat tiedoksi.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

22.02.2018

Liite A Kuntalain mukainen oikaisuvaatimusohje / joukkoliikennelautakunta (13,14 §)

Oikaisuvaatimusoikeus

Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimusviranomainen

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Postiosoite	PL 1097, 70111 KUOPIO
Käyntiosoite	Suokatu 42
Puhelin	044 718 5110, 044 718 5113
Sähköposti	kaupunkiymparisto(at)kuopio.fi

Oikaisuvaatimusaika ja sen alkaminen

Oikaisuvaatimus on tehtävä **14 päivän kuluessa** päätöksen **tiedoksisaan- nista**. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi Kuopion kaupungin verkkosivuille www.kuopio.fi. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettamisestä, kolmen päivän kuluttua sähköpostin lähettamisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan.

Oikaisuvaatimuksen sisältö ja toimittaminen

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen ja se on tekijän allekirjoitettava.

Oikaisuvaatimuksen voi toimittaa myös telekopiona (faksina) tai sähköpostina. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä, eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston virka-ajan päättymistä tai mikäli määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä tai muu sellainen päivä, jona työt virastoissa on keskeytettävä, ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Sähköisen viestin (faksin tai sähköpostin) katsotaan saapuneen viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla. Postiin asiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä.